

20. MADDE:

Zarar zulümdür, aldatmadır, vacib olan giderilmesidir. Zali-mi zulmü üzere yerleştirmek haramdır ve men edilmiştir.

Tayin, görmek ve aldanma muhayyerliğine cevaz verilmesi, şart muhayyerliği ile mebinin geri verilmesi, hacr, şuf'a, telef edilen malın ödettirilmesi, ortak malların taksim edilmesine zorlama gibi hususlar da zararı izale etme kaidesine dayanır.

Ayıp muhayyerliği, malı ayıpsız olduğunu zannederek alan müşteri-rinin zararını izale etmek için meşru' edilmiştir.

Şuf'a hakkı, kötü komşunun zararını men etmek için meş-ru' edilmiştir. Aynı şekilde komşunun arsasındaki ağaç büyümek le dalları yan komşuya zarar verirse, zararı gidermek için ağacın dallarının kesilmesi gerekir.

21. MADDE:

□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□

□ *Zaruretler, yasak olan şeyleri muhab kılar.*

Yapılması dinen yasak olan bazı şeyler var ki, bunları işle-mek, zaruret anında mubah olur.

Zaruret: yasak olan şeyin yapılması, kendisi sebebiyle caiz olan şeydir.

Mubah: Şari' katında terki ve yapılması caiz olan şeydir. Burada mubah ile kastedilen, kendisinde sorumluluk olmayan şeydir. Zaruret sebebiyle yasak olan şeyin yapılmasına izin ver-mek, usul ilminde ruhsat diye isimlendirilir. Özre binaen yapıl-masına izin verilmişti.

Haramlılık hükmü durmakla birlikte işin yapılması mubah olur.

Misal: Birisinin zorlamasıyla bir kimse başkasının malını telef etse, o malı telef etmekteki haramlılık kalkmış olmaz, bunun la beraber zorla telef eden kişi sorumlu tutulmaz. (Zorlamayı yapan kişi zararı öder.)

Zira buradaki ruhsat imamların icmasıyla sabittir.

Misal: Birinin, açlıktan telef olma anında, başkasının malını izinsiz alıp yemesi caizdir, ancak teleften kutulduktan sonra malın değerini öder veya mal sahibini razı eder. Veya üzerine saldıran bir hayvanı, kendini kurtarmak için öldürmesi caizdir.

Her çeşit zaruret yasak olan şeyin yapılmasını mubah etmez, belki yasak olan şey zaruri olandan düşük seviyede olma lıdır. Mesela: Bir kişi, başkasını öldürmekle tehdit edip "falancıyı öldür veya uzvunu kes" gibi bir şeye zorlarsa, zorlanan kişinin bunu yapması mubah olmaz, zira yasak olan şey burda zorlanan gibidir, hatta daha ağırdır. Yani tehditle zorlana-nın ölmesi daha hafif zarardır. Eğer burda zorlanan kişi, diğerini öldürürse, ken-disi katil hükmünde olur.

Bazı şeyler de varki zaruret halinde yasaklığı kalkar. Açlık-tan telef olma anında ölü etini yemek, hıncır etini yemek, şarap içmek gibi.

22. MADDE:

                                                       

Zarureten mubah olan şey, zaruret miktarınca takdir edilir.

Zaruret için mubah olan şey, zarureti izale edecek miktarla kifayet edilir, zaruretin definden fazlasına cevaz verilmez.

Misal: Açlıktan helak olma tehlikesinde olan kişi için, başka sının malından a lı ını def edecek miktarı alması caiz olur, fazlasını alamaz.

Satın alınan şeyin tayininde iki veya üç şeye müsaade edilir fazlasına değil. Zira buradaki zaruret    şeyle def edilir.

Aynı şekilde bir kimsenin binasına açtığı pencere, komşu-sunun hanımını (mahrem bölgeyi) görecek bir halde ise buna cevaz verilmez.

Zaruret ile ihtiyaç arasında fark vardır, zarurette  er'an yasak olan şeyi kullanmaya mecbur kalınır ve bu yüzden mubah olur. İhtiyaç böyle değildir, daha hafif meşakkatli olur, yolcu olan kimsenin, yolculuğun sıkıntılarına katlanabilmesi için, orucunu tutmamasına ruhsat verilmesi gibi.